

5.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor,
p.f.d., professor A.A.Elmuurodov

2024-yil “__” *August*

**NOQULAY IQLIM SHAROITLARIDA EKINLAR YETISHTIRISH
FANI BO‘YICHA**

S I L L A B U S

Magistratura mutaxassisliklari uchun

Bilim sohasi: 800000- Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya

Ta’lim sohasi: 810000- Qishloq xo‘jaligi

Mutaxassislik: 70810402 – O‘simlikshunoslik

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Agrotexnologiya fakulteti
70810402 –O‘simlikshunoslik

Fan nomi:	Noqulay iqlim sharoitlarida ekinlar yetishtirish
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	NISHEYM 1304
Yil:	2
Semestr:	3
Ta’lim shakli:	Kunduzgi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma’ruza	30
Amaliymashg‘ulotlar	30
Laboratoriyamashg‘ulotlari	-
Seminar	—
Mustaqilta’lim	6
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	<p>Fanni o‘qitishdan maqsad - “Noqulay iqlim sharoitlarida ekinlar yetishtirish” fanini o‘qitishdan maqsad – dala ekinlaridan yuqori sifatli hosilga erishish uchun hosilni dasturlash usullarini o‘rgatish, o‘simlikni yuqori darajada talab qilinadigan sharoit bilan ta’minlashga erishish, ekinlarni hosilini dasturlashni nazariy asoslab amalda erishish yo‘llarini o‘rganish bo‘yicha talabalarga nazariy va amaliy bilim berishdir.</p> <p>Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar, talabani ushbu fan bo‘yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarini ekinlardan rejalashtirilgan hosil olish uchun maqbul ko‘chat qalinligini ta’minlaydigan ekish me‘yorini belgilash, FAR dan foydalanish koeffitsiyentini oshirish, dasturdagi hosil uchun tuproq unumdorligi va navlarni biologik va genetik imkoniyatidan kelib chiqqan holatda o‘g‘it va suv me‘yorini belgilash bo‘yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o‘rgatish, talabalarning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko‘nikmalarini kasbiy faoliyatida qo‘llay olishiga erishish.</p>
------------	--

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar

1	O‘simlikshunoslik
2	O‘simliklar fiziologiyasi va biokimyosi
3	Agrokimyo va tuproqshunoslik
4	Oliy matematika
5	Dehqonchilik asoslari

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	dala ekinlaridan yuqori sifatli hosilga erishish uchun hosilni dasturlash usullarini o'rgatish, o'simlikni yuqori darajada talab qilinadigan sharoit bilan ta'minlashga erishish, yetishtirish texnologiyalarini bilishi va <i>tasavvurga ega bo'lishi</i> ;
TN2	O'simliklarni hosilni yig'ish va ularni saqlashni, yashil konveyer tizimini tuzishni, almashlab ekish, o'simliklarning yashash sharoiti, begona o'tlar va ularga qarshi kurash choralari haqida, yaylov, pichanzor o'simliklarining ekologik va biologik xususiyatlari va ko'p yillik o'tlarning urug'chiligi haqida, respublikada keng tarqalgan tuproq tiplari, unumdorligi va meliorativ holatlari to'g'risida bilishlari lozim;
TN3	Ekinning almashlab ekishdagi o'rni, sug'orish me'yori, o'g'itlash me'yori, ekish me'yori, ekish muddati va parvarish qilish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Talaba dala ekinlarini yetishtirishda muqobil navni tanlash; yerni ekish uchun tayyorlash; mineral o'g'itlarni ekinlar uchun tanlashni bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Talaba dala ekinlarini yetishtirishda muqobil navni tanlash; yerni ekish uchun tayyorlash; mineral o'g'itlarni ekinlar uchun tanlash;
TN6	Tumanlashtirilgan takroriy ekin navlarini va hosilini aniqlash; ekinlarni sug'orish usullar va me'yorini aniqlash, qishloq xo'jalik mashinalaridan va gerbisidlardan foydalanish va qo'llay olish, hamda hosilni yig'ishtirib olish yuzasidan bilishi va ulardan foydalana olishi;
TN7	Rivojlanishi bo'yicha ekinlarni holatiga baho berish; muqobil navni tanlashni; yerni ekish uchun tayyorlash; mineral o'g'itlarni ekinlar uchun tanlashni; tumanlashtirilgan ekin navlari bo'yicha <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i>
TN8	Dala ekinlari hosilini aniqlash; ekinlarni sug'orish usullarini va me'yorini aniqlashni, qishloq xo'jalik mashinalaridan va gerbisidlardan foydalanish bo'yicha texnologik kartani ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	O'simliklarning noqulay omillar ta'siriga chidamliligi.
M2	O'simliklarni sovuqqa chidamliligi.
M3	O'simliklarning sho'rланishga chidamliligi.
M4	O'simliklarning kurg'aqchilikka chidamliligi.
M5	O'simliklarga yuqori haroratning ta'siri. Issiqlikka chidamliligi.
M6	Donli ekinlarni erroziyaga uchragan yerlarda yetishtirish texnologiyasi.
M7	Donli ekinlarni qishga chidamliligi.
M8	O'simliklarni kasalliklarga chidamliligi.

M9	Lalmikorlikda no'xat yetishtirish texnologiyasi.
M10	Lalmikorlikda tarvuz yetishtirish texnologiyasi.
M11	Lalmikorlikda qovun yetishtirish texnologiyasi.
M12	Lalmikorlikda Kungaboqar va kunjut yetishtirish texnologiya.
M13	Lalmikorlikda maxsar yetishtirish texnologiya.
M14	Lalmikorlikda moyli zig'ir yetishtirish texnologiya.
M15	Lalmikorlikda beda yetishtirish texnologiyasi.
Mashg'ulotlarshakli:amaliymashg'ulotlar(A)	
A1	Noqulay omillarni o'simliklar morfologiyasi ta'siriga.
A2	O'simliklarni sovuqqa chidamliligi aniqlahs.
A3	O'simliklarning sho'rlanishga chidamliligi aniqlahs.
A4	O'simliklarning qurg'aqchilikka chidamliligi aniqlahs.
A5	O'simliklarga yuqori haroratning ta'siri aniqlahs.
A6	Erroziyaga uchragan yerlarda Sudan o'ti yetishtirish texnologiyasi.
A7	Shirali oziqa ekinlari ho'rlanishgan yerlarda yetishtirish.
A8	Yer noki kasalliklarga chidamliligi aniqlahs.
A9	Lalmikor no'xat morfologiyasi.
A10	Qand lavlagini ho'rga chidamliligini anaqlash.
A11	Xashaki sabzini ho'rga chidamliligini anaqlash
A12	Kungaboqar va kunjut ho'rga chidamliligini anaqlash
A13	Xashaki sholg'om morfologiyasi urganish.
A14	Xashaki turp ho'rga chidamliligini anaqlash.
A15	Xashaki karamni ho'rga chidamliligini anaqlash.

Mustaqil ta'lim (MT)

t/r	Mustaqil ta'lim mavzulari	Hajmi (soatda)
1	Makkajo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.	6 soat
2	Jo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.	6 soat
3	Turp yetishtirish texnologiyasi.	6 soat
4	Xashaki sabzi sistematikasi va morfologiyasi.	6 soat
5	Ildizmevali ekinlarning ahamiyati. Xashaki lavlagi - biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi	6 soat
6	SHolg'om yetishtirish texnologiyasi.	6 soat
7	Kungaboqar va kunjut- biologiyasi va yetishtirish texnologiya	6 soat
8	Tarvuz morfologiyasi	6 soat
9	Lalmikorlikda zig'ir yetishtirish texnologiya	6 soat
10	Lalmikorlikda no'xat yetishtirish texnologiyasi	6 soat
Jami		60

Asosiyadabiyotlar

1.	Atabayeva H.N., Xudoyqulov J.B. "O'simlikshunoslik" Darslik. Fan va texnologiyalar. Toshkent 2018 yil
----	---

2.	Mirzayev O.F. Yem-xashak yetishtirish. Darslik. Mehnat. Toshkent. 2014.
3.	Maxmudov M.M., Haydarov Z. Yaylovshunoslik q/x oliy o'quv yurti talabalari (bakalavriat yo'nalishi) uchun darslik, "N.Doba"XT matbaa, Toshkent, 2011.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1	Mirziyoyev Sh.M. Birlashgan millatlar tashkiloti bosh assambleyasi 75-sessiyasida so'zlagan nutqini o'rganish va keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib qilish. O'quv qo'llanma. Toshkent, "Ma'naviyat" NMIU, 2021 yil.-280 bet.
2	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil.-52 bet.
3	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. g. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 y. 36 bet.
4	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 y. 416-bet.
5	X.Atabayeva-«Donli ekinlarning biologiyasi»-magistrlar uchun o'quv qo'llanma" - T.ToshDAU, 2003
6	X.Atabayeva-«Soya»-monografiya, T.Mil.ens., 2004
7	X.Atabayeva, B.Azizov- «Bug'doy»-monografiya, T.ToshDAU, 2008
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumat portal.
2.	www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Ma'lumotlari milliy bazasi
3.	www.Ziyonet.uz .

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritish o'sa;
- fanning mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etish o'sa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera o'sa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;
- **b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi**

quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meъyoriy xujjatlarini o'zlashtirgan bo'lsa.
- **v) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida maълumot

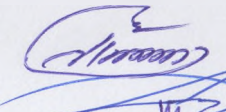
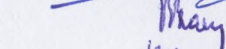
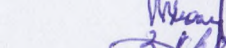

Mualliflar:	N.Xalilov – SamDVMChBU, “O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish” kafedrasini mudiri, qishloq xo'jaligi fanlari doktori, professor Z.K.Muminova–SamDVMChBU, “O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish” kafedrasini dotsenti, qishloq xo'jaligi fanlari nomzodi
E-mail:	O'simlik@mail.ru

Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar “O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish” kafedrasini
Taqrizchilar:	A.L.Sanaqulov – SamDU qishloq xo'jaligi fanlari doktori, professor Shamsiyev – SamDAUSF katta o'qituvchisi (PhD)

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 25 avgustdagi 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish” kafedrasining 2024 yil 28 avgustdagi 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan maълullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i
Fakultet dekani
Kafedra mudiri
Tuzuvchilar

 R. Ro'ziqulov
 E. Berdimuratov
 N. Xalilov
 N. Xalilov
 Z.K. Muminova